

tudi za nas Slovence. — Sledi volitev 3 poslancev v drž. zbor, dveh iz skupine nem. kmetijskih občin, ker nista grofa d' Avernas v drž. zbor šla in toraj svoj mandat zgubila; eden pa namesto dr. Lippa za mesta in trge gorenje strani. Pred volitvijo izpoveda g. Karlon v imenu nemških in slovenskih federalistov, da se držé kakor pri dveh prejšnjih volitvah l. 1870 in 1871 tako tudi zdaj pravnega ugovora, da namreč sedanjega drž. zbora ne pripoznavajo kot postavnega, in da naj prvosednik to do znanja vzame. Imena teh naših možev so: Karlon, gr. Platz, dr. Vošnjak, dr. Dominikuš, Alfr. gr. d' Avernas, Weinhandl, dr. Lehman, žl. Gudénus, Bärenfeind, dr. Srnec, Herman, Kabr, Allinger in Hen. gr. d' Avernas. — Pri teh besedah navstane v zbornici nemir; dež. glavar pa odgovori, da tudi on tej izpovedi nasproti ostane pri tem, kar je ob enakih prilikah v prejšnjih sesijah javljal in čemur je zbornica pritrjevala, da namreč ta očitna izpoved volitve v drž. zbor overati ne more. —

Izvoljena sta potem bila: žl. Gudénus s 45, in gr. Platz s 43 glasovi zmed 57 oddanih. Če poročevalec v „Slov. Narodu“ tukaj pravi: „Oba sta konservativna, ker sploh v dotični skupini ni družih poslancev“, je to le hvalevredno za nemške poslance kmet. občin; ko bi pa ti poslanci konservativni ne bili nego liberalni, bi njih imena ne stala med slovenskimi federalisti, in naši pol. protesti brez nemških poštenjakov bili bi smešne pustne burke. Bodimo toraj veseli, da nas vsaj podpirajo nemški konservativci. —

Volitev za mesta in trge je bila še le drugi dan, ter je zopet voljen dr. Lipp, kateri se je bil poprej odpovedal, češ, da ima kot direktor dež. bolnišnice preveč opraviti. Ker je pa volitev zopet sprejel, je bilo vse menda le komedija, da je zvedel, ali ga imajo ustavaki še radi. — Gospodarski odsek stavi v smislu dež. odbora naslednje predloge, ki so bili brez vsega besedovanja sprejeti: 1. da se namesti po deželi 10 živinskih zdravnikov z letno plačo 500 gld., in toraj že za to leto v dež. proračun postavi 5000 gld. — 2. Dež. odboru se naroča, a) da brž ko mogoče zdravnike imenuje, ter njim začasno odkáže okraje in opravila; b) v prihodnji sesiji nasvetuje, kako jih stalno namestiti; c) pri vladi vse poskusiti, da se postavijo tudi cesarski živinski zdravniki, in d) da vlada več štipendij privoli za izšolanje potrebnih živin. zdravnikov. — Tukaj bi bili želeli, da se oglasi kateri zmed slovenskih poslancev, ter stavi predlog, da se naj učenci za slov. stran dežele potrebni, pošiljajo v Ljubljano v živinozdravniško šolo, sicer dobimo samih nemških živin. zdravnikov, ki niso sposobni za naše kraje.

Laškemu in gornje-gradskemu okr. zastopu se dovoli, da sme prvi 34%, drugi pa 40% okr. doklade od vseh direktnih davkov (z 10% priklado šolskih stroškov vred) za tekoče leto pobirati.

Zastran dež. gledišča v Gradcu so po dolgem besedovanju sledujoč sprejeti bili predlogi finanč. odseka: 1. da sme dež. odbor gledišče za 200.000 gld. prodati proti temu, da se svota izplača in poslopje gledišče ostane. Obrok za nakup je do 15. dec. 1873. — 2. Če se pa do takas ne prodá, se ima po izdelanem načrtu prenarediti in popraviti, za kar se dovoli 100.000 gld., ki se vzamejo na posodo. 3. Popravljenno gledišče se dá potem v najem, in scer za toliko, da se deželi obresti za stroške in za amortizacijo posojila vračajo in še nekaj več znašajo.

Slednjič so Gračanom za ljubo zopet vpregli deželo, da priklada za dekliško mestjansko šolo osmerih razredov v Gradcu iz prva in noter do drugega leta, ko se enkrat prične, 4000 gld.; od tretjega leta naprej pa vsako leto 2000 gold. To vse zato, da bode — po besedah poročevalca dr. Jož. Kaiserfelda — ta mestjanska dekliška šola vzgled drugim šolam po deželi. — Za dobre vzglede bi se pa ne smelo toliko plačati.

Gospodarske stvari.

O petiotiziranju.

(Piše Rih. Dolenc.)

Zdaj storimo korak naprej. „Voda zdaj na tropinah leži, katere se vsako drugo uro z drogom dobro pomešajo, po 24 ali k večjemu po 48 urah se je voda napila vseh raztopnih tvarin iz mehov in peceljnov in je prav enaka prvemu moštu, samo da ni sladka“ — tako „Narod“. Da bi le res tako bilo, ne bilo bi napčno, pravimo mi. Toda, kar je bilo v 43. številki „Gospodarja“ rečeno, da obstoji mošt „iz več kemično skoro čisto neznanih prvin, katere tičijo brez vsega dvoma v lupinah, in katere se še le med kipenjem tako spremenijo, da nastanejo iz njih razne nepoznane kemične zveze, — naj brže hlapne ali eterične narave — katere poznejšemu vinu še le pravo vinsko lastnost podelé;“ to ni nikaka fraza, to je gola resnica, katero je skušnja sam Bog vedi kolikokrat že spričala, in katere se mi trdno držimo. Ako smo tej resnici v dokaz na omenjenem mestu ipavsko vino navédli, t. j. eno južnih vin, katero se pusti na tropinah povreti, naj nam boče tukaj v daljni dokaz dovoljeno vino severnih vinskih dežel omeniti, to je po celem svetu sloveči „renski rizling“. Risling ne velja skoro nič, ako se ne pusti mošt 2—4 dni na luščinah ali mehovih vreti; tako se doseže vino, kterega butelja stane v Klosterneuburgu že 5 gld., prvi izvrstni renski rizling doseže pa tudi ceno 20 gld.! Ali ni to očeviden dokaz, da izleče še le kipenje vinu lastni, nad vse prijetni duh in okus prav iz lupin? Brez vse dvombe je tako in ne drugače! Nikdar se ne boče dalo dokazati, kar „Narod“ trdi, da se namreč že s prostim omivanjem tropin

z vodo lahko ravno to doseže. Tropine se morajo ekstrahirati, ne pa prosto omivati; ekstrahirajo se pa — ne z vodo samo na sebi, ampak z alkoholom in gorkoto, koja iz kipečega sladkorja nastaneta. Tisti sladkor pa, kterega je v stisnjenih tropinah še 2—3 %, tega v 24—48 urah storiti ne more. V tolikem času se v hladnem trgatvinem času — in hladne, dà mrzle trgate niso bele vrane, že celó v severnejših deželah ne — sladkor, ki je še v otisnjenih tropinah, se razkrojovati ne prične; in naj pride tudi deset novičarskih poročevalcev, kateri trdè, da so tako s tropinami ravnali kakor „Narod“ svetuje, ter v 24 ali 48 urah burno kipenje dosegli, zavrnilo bodemo vse z besedami: Ta je prav bôsa! — In ako bi sladkor od 2—3 % tudi povrel, kaj če to zdati? celó nič! Slednjič vprašamo: kje se vzame alkohol pri drugem, tretjem itd. nalivu? Kaj zbudi pri teh nalivih „burno“ kipenje? Zadostna mera alkohola stori še precej svojo dolžnost tudi brez velike gorkote in burnega kipenja, kar bodemo dokazali pri petiotiziranju z vodo in alkoholom. — (Dalje.)

Naše gojzdarke razmere, da je grôza.

Ni dolgo, kar grem po nekem opravku skoz Jurjevklester. Gredè po nekem klancu vidim, — postojim in gledam, če je res, kar vidijo oči. Vidim namreč tu kup, tam kup posekanih hojk, po 1 alj 2 seznja dolgih, ravnih ko sveče, okleščeni, kakor se drugod pripravljajo fižolnice ali kolnice za vinograd. Naj lepše je posekal, pustil pa kruljeve, dvavrhnate, poškodovane in stare prtilkovce!! Od 500 do 1000 jih je znabiti posekal! — Vprašam nekoga, čigavo je tisto grmovje? Odgovori mi: „Tu gori le tega lastinarja!“ „Kako pa se piše?“ vprašam. Reče: Menda Roštohar! Vprašam: „kaj ga nihčeer ne posvari, da ne sme tako neumno delati? Koga pa imate za župana?“ „Ja, v zlahti sta si ta lastinar in pa naš rihtar“ (župan). Ja v zlahti!!

„Zakaj ste pa župani? Ne veste gojzdnih postav, ki prepovedujejo toliko grozno potrato delati z gošo? Ti vaš Roštohar je sebi in vašemu kraju za prihodnje čase storil kvara več ko za 1000 gl. Ali imate Klošterčani znabiti še več takih zapravljičev? — Kje so pa tisti trije moži nemčurji, o kterih smo daleč na okoli slišali, kako pri Vas zvonec nosijo več let v rečeh, ki jih ne umèjo? kje so zdaj, da svojega soseda obvarujejo neumne potrate in vso okolico poškodovanja? Ako bo v 50 letih rušta treba, bote li leskovino sekali za trame...? Hojko za fižolnice! O neumnost čez vso neumnost, posebno za Vas sosede, ki se bahate s nemčursko svojo pametjo! Vi bahati velikaši, vi zaslužite kazni, več ko oni revni butec. — Pojasnite njegovo neumnost revežu vsaj Vi, gosp. župnik, dasi ne gre ta reč v Vaš poklic!*)

*) Bodo li morali še duhovniki učiti, kako da je z

Kmetovalci, bodite vsaj vi pametnejši! dopovedujte sosedom, naj puščajo mladim drevescem prostora obraščati se več let v gosti gošavi; ko pa po 2 ali 3 seznje odrastejo, jih še le otrebite, ter gošavo okol njih posekajte. Drevesec samih pa ne obsekavajte mladih, mehkolesnih nikar ne klestite! Veje potrebujejo, in nižje do tal ko jih imajo, lepše rastejo in zdraveje ostanejo. Okleščenim cedi se sok, do svrši suši se les, drevó se zvotli in več ko pol cene zgubi, ali pa vso; in če hosta za hosto tako, velika škoda in zguba za cele kraje vam bo! Z Roštoharji pa v črne bukve! B. G.

Dopisi.

V Mariboru 9. svečana. Nekdo iz Ljutomera je v poslednjem „Gosp.“ pohvalil tamošnje kmetovalce, da so po večem „dobri in varčni gospodarji“, da se po večem „pošteno in možato obnašajo“, so „marljivi, se svoje narodnosti zavedajo, čuteči se Slovence“.

G. dopisnik le ene stvari pogrèša, da se namreč ondašnje ljudstvo „Čitalnice“ bolj vdeleževati noče; čemur g. dopisnik, kakor se meni dozdeva, pravega vzroka ne pozna. Bog ne daj, da bi ga hotel žaliti, če mu nekoliko iz zadrege pomorem. — Hvalim jegovo navdušenost za narodno čitalnico, za katero res zasluge ima; pritrjujem mu, ako kmetovalce vabi, naj obiskujejo čitalnico, in si v njej iščejo „dušne in telesne okrepečave“, ker sem prepričan, da to stori iz domoljubja, želeč, da bi ljudstvo čitalo in se izobraževalo. Pa kar mi v onem dopisu menje ugaja, je to, da odveč govori o „razveseljevanju“, o „zabavah“ in „veselicah“, ker te po mojih mislih niso ne ze sedanji vihar ni čas, ne za tamošnje ljudstvo.

„Čitalnice“ so sicer v svoji prvotni dóbi mnogo koristile, ali sedanjemu času več ne zadostujejo, ker se v njih politična vprašanja razpravljati ne smejo, v sedanjem času pa politika zvonec nosi, ter se narodnost le po pravi Avstriji primerni politiki rešiti da. Sedanji čas res več zahteva, kakor narodnih „veselic“, tudi še vse kaj druga, kakor le samo to, da je ljudstvo v narodnem oziru vzbujeno. Slovenci smo živo preverjeni, da nam sreče ni pričakovati, ako ne zmaga v Avstriji državno-pravna stranka. Kaj pa ova hoče in kako da njo mi podperati zamoremo, o vsem tem in mnogih drugih vprašanjih se mora ljudstvo v političkih društvih podučevati. Za tako resno dobo kakor je denešnja, posebno za nas Slovence, kterim se noge v klado devajo, ter nam kot narodu propad žuga, — v takoj dóbi so „čitalnice“ s „zabavami“ in „veselicami“ bolj igrače nego li središča umnega, narodnega delovanja! Da čitalnica kmetovalcem ljut. okraja ne zadostuje, je celó na-

gojzdi ravnati? Dokler km t kaj imaš, frèe okoli tebe nemčurji kot vranovi okoli koruzne njive; je pa s teboj vred zemlja gola, se nemčur le bobna veseli, ki te izbobna. Vredn.